IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 22 Issue 01 IYUN 2026

MONETAR SIYOSAT INSTRUMENTLARINING TIJORAT BANKLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGIGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI

Jumayeva Nodira Tuyg'un qizi
O'zbekiston Respublikasi
Bank- moliya akademiyasi magistranti
Gmail: njumayeva816@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada Markaziy bank monetar siyosatining tijorat banklari faoliyatiga ta'siri O'zbekiston bank sektori misolida tahlil qilinadi. Asosiy e'tibor asosiy stavka, foiz koridori, majburiy zaxira talablari, likvidlikni boshqarish instrumentlari, banklararo pul bozori, kreditlash hajmi, depozitlar va rentabellik ko'rsatkichlariga qaratilgan. Maqolada 2024-yil yakunlari hamda 2025-yildagi Markaziy bank qarorlari asosida tijorat banklari faoliyatida monetar siyosat kanallari qanday namoyon bo'layotgani yoritiladi.

Kalit so'zlar: Markaziy bank, monetar siyosat, asosiy stavka, tijorat banklari, kreditlash, depozitlar, likvidlik, foiz stavkalari, bank rentabelligi.

Abstract: This article analyzes the impact of the Central Bank's monetary policy on the activities of commercial banks, using the banking sector of Uzbekistan as a case study. Particular attention is paid to the policy rate, interest rate corridor, reserve requirements, liquidity management instruments, the interbank money market, lending activity, deposit dynamics, and profitability indicators. The study examines how monetary policy transmission channels are reflected in the operations of commercial banks based on the outcomes of 2024 and the monetary policy decisions adopted by the Central Bank in 2025. The findings indicate that changes in monetary policy instruments significantly affect banks' lending capacity, deposit attraction, liquidity management, and overall financial performance. The article also highlights the importance of maintaining a balanced monetary policy framework to ensure financial stability and sustainable growth of the banking sector.

Keywords: Central Bank, monetary policy, policy rate, commercial banks, lending, deposits, liquidity, interest rates, bank profitability.

Kirish

Monetar siyosat mamlakat iqtisodiyotida pul taklifi, foiz stavkalari, kreditlash sur'atlari va inflyatsion jarayonlarni tartibga soluvchi asosiy makroiqtisodiy mexanizmlardan biridir. Markaziy bank tomonidan olib boriladigan pul-kredit siyosati nafaqat narxlar barqarorligini ta'minlash, balki tijorat banklari resurs bazasi, kredit portfeli, likvidligi va foydaliligiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli monetar siyosat va bank tizimi faoliyati o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganish bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy masala hisoblanadi.

O'zbekistonda inflyatsion targetlash rejimiga bosqichma-bosqich o'tish sharoitida Markaziy bankning asosiy stavkasi pul-kredit siyosatining bosh instrumenti sifatida qaraladi. Asosiy stavka pul bozoridagi qisqa muddatli foiz stavkalari, tijorat banklarining resurs jalb qilish qiymati, kreditlar narxi va depozitlar jozibadorligini belgilashda muhim signal vazifasini bajaradi. Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda asosiy stavka iyul oyida 14 foizdan 13,5 foizga pasaytirildi va yil oxirigacha shu darajada saqlab qolindi; 2025-yil 20-martdagi qaror bilan esa asosiy stavka 0,5 foiz bandga oshirilib, yillik 14 foiz etib belgilandi [1; 2].

Ushbu maqolaning maqsadi Markaziy bank monetar siyosatining tijorat banklari faoliyatiga ta'sir mexanizmlarini ochib berish, so'nggi statistik ma'lumotlar asosida O'zbekiston

bank tizimidagi o‘zgarishlarni tahlil qilish hamda tijorat banklari uchun amaliy xulosalar ishlab chiqishdan iborat.

Asosiy va tahliliy qism

Markaziy bankning monetar siyosati mamlakat iqtisodiyotida narxlar barqarorligini ta’minlash, inflyatsiyani nazorat qilish va moliyaviy tizimning barqaror faoliyat yuritishini qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan muhim iqtisodiy instrument hisoblanadi. Monetar siyosatning asosiy vositalari sifatida asosiy stavka, foiz koridori, majburiy zaxira talablari, ochiq bozor operatsiyalari hamda likvidlikni boshqarish mexanizmlaridan foydalaniladi. Ushbu vositalar tijorat banklari faoliyatiga bevosita ta’sir ko‘rsatib, kreditlash hajmi, depozitlar oqimi, foiz stavkalari va banklar rentabelligini shakllantiradi.

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki so‘nggi yillarda inflyatsion targetlash rejimiga bosqichma-bosqich o‘tish jarayonini amalga oshirmoqda. Ushbu siyosat doirasida asosiy stavka monetar siyosatning asosiy instrumenti sifatida qo‘llanilmoqda. Asosiy stavkaning o‘zgarishi banklararo pul bozori stavkalariga, tijorat banklarining resurs qiymatiga va yakuniy kredit hamda depozit foizlariga ta’sir ko‘rsatadi. Markaziy bank tomonidan asosiy stavkaning oshirilishi banklar uchun mablag‘ jalb qilish xarajatlarini ko‘paytiradi va natijada kredit foiz stavkalari ham oshadi. Aksincha, asosiy stavka pasaytirilganda iqtisodiyotga kredit resurslari arzonroq kirib boradi va iqtisodiy faollik rag‘batlantiriladi.

2024-yil yakunlari bo‘yicha O‘zbekiston bank tizimida kreditlash hajmi va depozit bazasi o‘sishda davom etdi. Bunda monetar siyosatning nisbatan qat’iy yo‘nalishda olib borilishi inflyatsion bosimlarni cheklashga xizmat qildi. Tijorat banklari kredit portfellari tarkibida korporativ va chakana kreditlar ulushi ortib bordi. Shu bilan birga, depozitlar bo‘yicha foiz stavkalarining yuqori darajada saqlanishi aholi va tadbirkorlik subyektlarining bank tizimiga bo‘lgan ishonchini mustahkamladi.

Monetar siyosatning tijorat banklari faoliyatiga ta’siri birinchi navbatda foiz stavkalari kanali orqali namoyon bo‘ladi. Foiz stavkalari kanali Markaziy bank asosiy stavkasining o‘zgarishi natijasida banklar tomonidan taklif qilinadigan kredit va depozit stavkalarining mos ravishda o‘zgarishini anglatadi. Agar asosiy stavka oshirilsa, tijorat banklari kredit foizlarini ko‘tarishga majbur bo‘ladi, bu esa kreditlarga bo‘lgan talabning qisqarishiga olib keladi. Natijada investitsion loyihalar soni kamayishi va iqtisodiy o‘sish sur’atlarining sekinlashishi mumkin. Biroq bunday siyosat inflyatsiyani jilovlash uchun samarali vosita hisoblanadi.

Ikkinchi muhim kanal likvidlik kanali hisoblanadi. Markaziy bank tomonidan bank tizimidagi likvidlik hajmini boshqarish tijorat banklarining kreditlash imkoniyatlarini belgilaydi. Agar bank tizimida ortiqcha likvidlik mavjud bo‘lsa, kredit resurslari hajmi ortadi va foiz stavkalari pasayishi mumkin. Aksincha, likvidlik cheklanganda kreditlash hajmi qisqaradi. Shu sababli Markaziy bank muntazam ravishda REPO operatsiyalari, depozit auktsionlari va boshqa pul bozori instrumentlari orqali bank tizimidagi likvidlik muvozanatini saqlashga harakat qiladi.

Uchinchi kanal kredit kanali bo‘lib, monetar siyosatning real sektorni moliyalashtirish hajmiga ta’sirini ifodalaydi. Tijorat banklari iqtisodiyotning asosiy moliyaviy vositachilari sifatida korxonalar va aholini kredit resurslari bilan ta’minlaydi. Asosiy stavkaning oshishi kredit resurslari qiymatini qimmatlashtiradi va kreditlash sur’atlarini sekinlashtiradi. Bu holat ayniqsa kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari faoliyatida yaqqol namoyon bo‘ladi. Shu sababli Markaziy bank monetar siyosatni yuritishda inflyatsiya va iqtisodiy o‘sish o‘rtasidagi muvozanatni saqlashga intiladi.

Monetar siyosatning yana bir muhim yo‘nalishi majburiy zaxira talablaridir. Tijorat banklari jalb qilingan depozitlarning ma’lum qismini Markaziy bankdagi maxsus hisobvaraqlarda saqlashi shart. Ushbu normaning oshirilishi banklarning erkin resurslarini kamaytiradi va kreditlash hajmiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Aksincha, majburiy zaxira

normasi pasaytirilsa, tijorat banklarining kreditlash imkoniyatlari kengayadi. Shu sababli majburiy zaxira talablari pul massasini tartibga solishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, monetar siyosat tijorat banklarining rentabelligiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatadi. Foiz stavkalari yuqori bo‘lgan davrda banklarning foizli daromadlari ortishi mumkin, biroq kredit portfeli o‘sish sur’atlari sekinlashadi. Past foiz stavkalari sharoitida esa kreditlash hajmi ortadi, ammo foiz marjasi qisqaradi. Shu sababli banklar rentabellikni saqlash maqsadida foizsiz daromadlar ulushini oshirishga, raqamli xizmatlarni rivojlantirishga va operatsion xarajatlarni optimallashtirishga intiladi.

Banklararo pul bozori ham monetar siyosat transmissiya mexanizmining muhim elementi hisoblanadi. Mazkur bozorda shakllanadigan qisqa muddatli foiz stavkalari Markaziy bankning monetar siyosat signalini tijorat banklariga yetkazadi. Agar banklararo bozor stavkalari asosiy stavkaga yaqin shakllansa, monetar siyosatning samaradorligi yuqori bo‘ladi.

1-jadval.

O‘zbekiston bank tizimining 2024-yildagi asosiy moliyaviy ko‘rsatkichlari va ularning tijorat banklari faoliyatiga ta’siri

Ko‘rsatkich	**2024-yil / 01.01.2025 holati**	**O‘zgarish**	**Tijorat banklari faoliyatiga ta’siri**
Bank tizimi jami aktivlari	769,3 trln so‘m	+18% yoki +117 trln so‘m	Aktivlar bazasi kengaydi, ammo risklarni boshqarish talabi oshdi
Ajratilgan kreditlar	287 trln so‘m	2023-yilga nisbatan +14,3%	Kreditlash davom etdi, lekin qat’iy sharoitlar sifatli loyihalarni tanlashni kuchaytirdi
Kredit portfeli qoldig‘i	533 trln so‘m	+13% yoki +62 trln so‘m	Kredit portfeli o‘sishi mo‘‘tadillashdi
Jami depozitlar	308,7 trln so‘m	2024-yilda +67 trln so‘m yoki +28%	Ichki resurs bazasi mustahkamlandi
Aholi omonatlari	122 trln so‘m	+42% yoki +36 trln so‘m	Depozitlar jozibadorligi oshdi
Bank tizimi sof foydasi	7 trln so‘m	ROA 1,4%, ROE 6,6%	Foizsiz xarajatlar o‘sishi rentabellikni pasaytirdi
LCR / NSFR	194% / 115%	Minimal talabdan yuqori	Likvidlik barqarorligi ta’minlandi

Manba: *O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining 2024-yil yillik hisoboti asosida muallif tomonidan tuzildi.*

Jadval ma’lumotlaridan ko‘rinadiki, 2024-yilda bank tizimi aktivlari 18 foizga o‘sib, 769,3 trln so‘mga yetgan. Bu bank tizimining iqtisodiyotdagi moliyaviy vositachilik rolini kuchaytirayotganini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, aktivlar tarkibidagi sof kredit qo‘yilmalari ulushi 70,2 foizdan 66,9 foizgacha pasaygan. Bu holat monetar siyosatning qat’iyligi va makroprudensial choralar ta’sirida banklarning kredit portfelini ehtiyotkorroq boshqarayotganini bildiradi.

Kredit portfeli qoldig‘i 2025-yil 1-yanvar holatiga 533 trln so‘mni tashkil etib, yil davomida 13 foizga oshgan. 2024-yilda tijorat banklari tomonidan 287 trln so‘m kredit ajratilgan bo‘lib, bu 2023-yilga nisbatan 14,3 foizga ko‘pdir. Shunga qaramay, kredit portfeli o‘sish sur’atining mo‘tadillashuvi asosiy stavka, risklar va makroprudensial talablar ta’siri bilan bog‘liq.

Depozitlar bo‘yicha holat ham monetar siyosat ta’sirini yaqqol ko‘rsatadi. 2024-yilda depozitlar qoldig‘i 67 trln so‘mga yoki 28 foizga oshgan, jami depozitlar 308,7 trln so‘mga yetgan. Aholi omonatlari esa 42 foizga ko‘payib, 122 trln so‘mni tashkil etgan. Markaziy bank izohiga ko‘ra, nisbatan qat’iy pul-kredit siyosati va ijobiy real foiz stavkalari milliy valyutadagi depozitlarning jozibadorligini oshirgan. Bu tijorat banklari uchun ichki resurs bazasini mustahkamlash imkonini bergan.

Banklarning likvidlik ko‘rsatkichlari monetar siyosatning ikkinchi muhim natijasini ko‘rsatadi. 2024-yil yakunida yuqori likvidli aktivlar 133 trln so‘mga yetib, jami aktivlardagi ulushi 17,3 foizni tashkil qilgan. Likvidlilikni qoplash me’yori (LCR) 194 foiz, sof barqaror moliyalashtirish me’yori (NSFR) esa 115 foiz bo‘lgan. Bu ko‘rsatkichlar bank tizimining qisqa va o‘rta muddatli majburiyatlarini bajarish salohiyati nisbatan yuqori ekanini bildiradi.

Asosiy stavkaning bank kreditlari va depozitlariga ta’siri

Asosiy stavka Markaziy bankning pul-kredit siyosatidagi markaziy instrument hisoblanadi. U banklararo pul bozoridagi qisqa muddatli resurslar narxiga ta’sir qiladi va tijorat banklari uchun kreditlar hamda depozitlar bo‘yicha narx belgilashda mezon vazifasini bajaradi. Markaziy bank asosiy stavkani inflyatsiyaning 5 foizlik targeti doirasida shakllanishini ta’minlash uchun zarur bo‘lgan pul-kredit sharoitlarini belgilab beruvchi indikator sifatida izohlaydi.

2025-yil 20-martda Markaziy bank asosiy stavkani 13,5 foizdan 14 foizga oshirdi. Qarorda inflyatsion bosimlarning yuqori saqlanib qolishi, talabning barqaror o‘sishi va inflyatsion kutilmalarning kuchayishi sabab sifatida ko‘rsatilgan. Bu qaror tijorat banklari faoliyatiga bir necha yo‘nalishda ta’sir qiladi. Birinchidan, resurslar qiymati oshadi, chunki banklararo bozor va depozitlar bo‘yicha stavkalar yuqoriroq darajada shakllanishi mumkin. Ikkinchidan, kreditlashda ehtiyotkorlik kuchayadi, chunki yuqori stavkalar kredit oluvchilarning to‘lov qobiliyatiga ta’sir etadi. Uchinchidan, depozitlar bo‘yicha real daromadlilik ortib, aholi va biznesning milliy valyutadagi jamg‘armalarini bank tizimiga jalb qilish imkoniyati kengayadi.

Xalqaro tadqiqotlar ham monetar siyosat instrumentlari bank rentabelligi va kreditlash xatti-harakatlariga ta’sir qilishini tasdiqlaydi. Masalan, Kasana, Chauhan va Sahoo tijorat banklari rentabelligi foiz marjasi va siyosiy foiz stavkalari bilan bog‘liq ekanini ko‘rsatadi. Nepal banklari bo‘yicha tadqiqotlarda majburiy zaxira me’yori va bank stavkasi rentabellikka salbiy ta’sir ko‘rsatishi qayd etilgan. Bank kreditlash kanali bo‘yicha izlanishlar esa pul-kredit kengayishi kredit o‘sishini rag‘batlantirishi, noaniqlik oshganda esa bu kanal zaiflashishini ko‘rsatadi.

Tijorat banklari uchun asosiy vazifa — monetar siyosat signallarini kredit va depozit mahsulotlari narxiga o‘z vaqtida va muvozanatli aks ettirishdir. Foiz stavkalarini haddan tashqari oshirish kredit talabini pasaytirishi mumkin, juda past stavkalar esa bankning foiz marjasini qisqartiradi va risklarni oshiradi. Shu bois narx belgilash jarayonida resurslar qiymati, risk darajasi, mijoz segmenti, kredit muddati va ta’minot sifati birgalikda baholanishi zarur.

Monetar siyosatning bank rentabelligi va risklariga ta’siri

Monetar siyosat bank rentabelligiga ikki tomonlama ta’sir ko‘rsatadi. Bir tomondan, yuqori foiz stavkalari banklarning kreditlar bo‘yicha foiz daromadlarini oshirishi mumkin. Ikkinchi tomondan, depozitlar va jalb qilingan resurslar qiymatining oshishi banklarning foiz xarajatlarini ham ko‘paytiradi. Natijada bankning sof foiz marjasi kreditlar sifati, resurslar tuzilmasi va aktiv-passivlarni boshqarish samaradorligiga bog‘liq bo‘lib qoladi.

2024-yilda O‘zbekiston bank tizimida yalpi daromadlar 167 trln so‘m, yalpi xarajatlar 160 trln so‘m, sof foyda esa 7 trln so‘mni tashkil etgan. Shu yilda bank tizimi aktivlari rentabelligi

1,4 foizga, kapital rentabelligi 6,6 foizga teng bo‘lgan [1]. Bu ko‘rsatkichlar bank tizimida rentabellik bosimi mavjudligini ko‘rsatadi. Markaziy bank hisobotida rentabellik pasayishi foizsiz xarajatlarning sezilarli oshishi bilan izohlangan. Demak, monetar siyosat ta’sirini tahlil qilishda faqat foiz stavkalari emas, balki operatsion xarajatlar, raqamli transformatsiya, kredit sifati va komissiya daromadlari ham inobatga olinishi lozim.

Qat’iy monetar siyosat sharoitida kredit risklari ham alohida ahamiyat kasb etadi. Yuqori foizli kreditlar mijozning to‘lov yukini oshiradi, bu esa kechikkan to‘lovlar va muammoli kreditlar ehtimolini kuchaytirishi mumkin. Shu sababli tijorat banklari kredit ajratishda mijozning pul oqimlari, qarz yuki, garov qiymati va faoliyat sohasi bo‘yicha stress-senarilarni baholashi zarur.

Taklif va tavsiyalar

Markaziy bank monetar siyosatining tijorat banklari faoliyatiga ijobiy ta’sirini kuchaytirish uchun birinchi navbatda monetar siyosat transmissiya mexanizmini yanada samarali qilish zarur. Bunda banklararo pul bozorining chuqurlashuvi, UZONIA kabi benchmark stavkalarining ahamiyatini oshirish va bozor ishtirokchilari uchun shaffof signallarni kuchaytirish muhimdir.

Ikkinchidan, tijorat banklari aktiv-passivlarni boshqarish tizimini takomillashtirishi kerak. Asosiy stavka o‘zgarishlari bankning foiz marjasi, likvidligi va kapital yetarliligiga qanday ta’sir qilishini oldindan modellash, foiz riskini stress-test qilish va uzoq muddatli resurslarni ko‘paytirish bank barqarorligini oshiradi.

Uchinchidan, depozit siyosatini rivojlantirish zarur. Milliy valyutadagi depozitlar ulushining oshishi banklar uchun barqaror ichki resurs bazasini yaratadi. Buning uchun aholi va biznes uchun mos muddatli, moslashuvchan va raqamli depozit mahsulotlarini ko‘paytirish, omonatchilar ishonchini mustahkamlash hamda moliyaviy savodxonlikni oshirish muhim hisoblanadi.

To‘rtinchidan, kredit siyosatida sifat omilini kuchaytirish lozim. Pul-kredit sharoitlari qat’iy bo‘lgan davrda kredit portfelining tez o‘sishidan ko‘ra, uning sifatini saqlash, qaytuvchanlik darajasini oshirish va riskga mos narx belgilash strategiyasi ustuvor bo‘lishi kerak. Banklar kredit foiz stavkalarini belgilashda Markaziy bank asosiy stavkasi, mijoz riski, garov sifati va kredit muddatini kompleks baholashi zarur.

Beshinchidan, banklarda raqamli texnologiyalar va analitik tizimlardan foydalanishni kengaytirish kerak. Sun’iy intellekt va big data asosidagi skoring tizimlari kredit risklarini tezkor baholashga, likvidlikni real vaqt rejimida boshqarishga va mijozlar uchun individual foiz stavkalarini shakllantirishga yordam beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Markaziy bank monetar siyosati tijorat banklari faoliyatining deyarli barcha asosiy yo‘nalishlariga ta’sir ko‘rsatadi. Asosiy stavka banklararo pul bozori orqali resurslar qiymatini belgilaydi, majburiy zaxira va likvidlik instrumentlari banklar balansining barqarorligiga ta’sir qiladi, pul-kredit sharoitlari esa kreditlash hajmi, depozitlar jozibadorligi va rentabellik darajasini shakllantiradi.

2024-yil va 2025-yil boshidagi statistik ma’lumotlar O‘zbekiston bank tizimida aktivlar, kreditlar va depozitlar hajmi oshganini, biroq qat’iy monetar sharoitlar fonida kredit portfeli o‘sishi mo‘‘tadillashganini ko‘rsatadi. Bank tizimi jami aktivlari 769,3 trln so‘mga, kredit portfeli 533 trln so‘mga, depozitlar esa 308,7 trln so‘mga yetgani tijorat banklarining iqtisodiyotdagi rolini kuchaytiradi. Shu bilan birga, rentabellikning pasayishi, foizsiz xarajatlarning oshishi va kredit risklari banklardan yanada puxta boshqaruvni talab qiladi.

Demak, Markaziy bank monetar siyosatining tijorat banklari faoliyatiga ta’siri murakkab va ko‘p qirrali jarayondir. Bu ta’sirdan samarali foydalanish uchun tijorat banklari foiz siyosati, likvidlik boshqaruvi, risk-menejment va raqamli transformatsiyani o‘zaro uyg‘unlashtirishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). *Markaziy bankning 2024-yil yakunlari bo‘yicha yillik hisoboti*. Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki.
2. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2025). *Markaziy bank boshqaruvining 2025-yil 20-martdagi asosiy stavka bo‘yicha qarori*. Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki.
3. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2025). *Asosiy stavka va monetar siyosat instrumentlari bo‘yicha ma’lumotlar*. Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki.
4. Kasana, E., Chauhan, K., & Sahoo, B. (2023). *Policy Interest Rate and Bank Profitability: Scheduled Commercial Banks in India*.
5. Malla, D. (2025). *Impact of Monetary Policy Instruments on Profitability: A Case of Nepalese Commercial Banks*.
6. Ghimire, S. R., Aryal, N., & Basnet, A. (2024). *Impact of Monetary Policy on the Profitability of Nepalese Commercial Banks*.
7. Dang, V., & Huynh, J. (2023). *How Does Uncertainty Drive the Bank Lending Channel of Monetary Policy?*
8. Altavilla, C., Boucinha, M., & Peydró, J. (2018). *Monetary Policy and Bank Profitability in a Low Interest Rate Environment*.
9. Mishkin, F. S. (2022). *The Economics of Money, Banking and Financial Markets*. 13th Edition. New York: Pearson Education.
10. Rose, P. S., & Hudgins, S. C. (2021). *Bank Management and Financial Services*. 10th Edition. New York: McGraw-Hill Education.